

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

[Ḥamishah Ḥumshe Torah]

‘im targum Onkelos, u-ferushe Rashi u-ve’ur ye-targum Ashkenazi

Sefer Devarim

Premsla, Yitṣḥaq Itsaḥ ben Tsevi Hirsh

Ofenbakh, 569 [1808 oder 1809]

7

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10244

הזאת: רביעי שני ס ל א והיה
 כי יבאו עליך כל הדברים
 האלה הברכה והקללה אשר
 נתתי לפניך והשבת אל לבבך
 בכל הגוים אשר הדייפת יהוה
 אלהיך שמורה: ז ושבת עד
 יהוה אלהיך ושמעת בקולו
 ככל אשר אנכי מצוה היום
 אתה ובניך בכל לבבך ובכל
 נפשך: ג ושב יהוה אלהיך
 את שבורתך ורחמך ושב
 וקבצך מכל העמים אשר

דיוער לעהרע: ל (א) ווען
 נון קינפטין אללע דיוע דינגע
 איינטרעפן, זעענען אונד
 פלוד, וויא איך זיא דיר פאר-
 געלעגט האבע: דוא ניממוט
 עו אונטער דען פאלקערן,
 דארוין דיר דער עוויגע דיין
 גאטט פערשטאסען האט, צו
 הערצען: (ב) בעקעהרום דיר
 צו דעם עוויגען דינעם
 גאטטע, אונד געהארקוט
 זיינער שטיממע, וויא איך
 דיר הייטע געביטהע: דוא
 אונד דינע קינדער, פאן
 גאנצעם הערצען אונד גאנץ
 צער זעלע: (ג) זא ווירד
 דער עוויגע דיין גאטט זיך
 אויך דינער ערבארטען:
 אונד דיר אויז דער געפאנגענע
 שאפט צוריק פיהרען, אויז
 אללען פאלקערן, אונטער

וועלכע דיר דער עוויגע

ר ש י

לנו ולבנינו לנער הרע מקרבינו ואם לא נעשה
 דין בהם יענשו את הרבים. נקוד על לנו
 ולבנינו לדרוש שאף על הנגלות לא ענש את
 הרבים עד שעברו את הירדן משקנלו עליהם
 את הסנעה בהר גריזים ובהר סיני ונעשו
 ערבים זה לזה:

ל (ג) ושב ה' אלהיך את שבותך. היה
 לו לכתוב והשיב את שבותך רבותינו
 למדו מכאן כניכול שהכינה שרויה עם ישראל
 בשרת גלותם וכשנגאלו הכתיב גאולה לענשו
 שהיא ישוב עמהם. ועי'ל אנדול יום קבוץ
 גליות ובקושי כאלו הוא ענשו כריך להיות
 חוסו בידיו מעש איש איש ממקומו כעטין שאל
 ואתם תלקטו לאחד אחד בני ישראל (ישעיה
 כ"ד) ואף בגליות שאר האומות מטיבין כן
 ונבטין

באור

תרגום אונקלוס

הדא:

ל (א) ויהי ארי ייתון עלך בלי
 פתגמניא האליון פרכו ולושו
 די יתכית קדמך ותתיב ללפך בקל
 עטמניא די אנלך וי אלהך קתסן:
 (ב) ותתוב לדחלתא דיי אלהך
 ותקביר לטיטריה בכל די אנא טפקין
 לה יזמא דין את ובקך בקל לקך
 ובכל נפשך: (ג) ויתיב וי אלהך וי
 שכי גלותך וירחם עלך ויתנו
 ויבגשנה טבל עטמניא די בדרך

ל (ג) ושב, כמו והשיב: ועל דעת ר' יהודה המדקדק הראשון הוא מעטין השקט
 והכח

הַפִּיצָהּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שְׁמוֹהָ :
 ד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל גְּדִיחָהּ בְּקִצְוָהּ
 הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבְּצֶהּ יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְהַךְ : וְהִבִּיאֶךָ
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־
 יִרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וַיִּרְשָׁתָהּ וְהִיטְבֶּךָ
 וְהִרְבֶּךָ מְאֹד מְאֹד : וּמַלְא יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ אֶת־לִבְּךָ וְאֶת־לִבְּ
 וְדַע לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ לְמַעַן
 חַיֶּיךָ : חֲמִישִׁי שְׁלִישִׁי ז וְנִרְאֵן יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ

דיין גאטט צערשטרייאעט
 האט, ווירד ער דך ווירער
 פֿערזאממעלן : (ד) וואָרענט
 דוה ביו אן דאָ ענדע דען
 היממעל פֿערשטאָסען : וָא
 ווירד דער עוויגע דיין גאטט
 דך פֿאָן דאָהער זאממעלן
 אונד איינהאלען : (ה) אין
 דאָן לאַנד צוריק ברינגען ,
 דאָן דיינע פֿאַרפֿאַרדען בע־
 זעסען האַבען , דאָס דוה ען
 ווירער בעזיצענט : אונד ווירד
 דך גלוקליכער אונד צאהל־
 רייכער מאַכען , אַל־ו דיינע
 פֿאַרפֿאַרדען געוועזען :
 (ו) דער עוויגע דיין גאטט
 ווירד אויך דיין אונד דיינער
 נאַכקאָממען הערץ בעשניי־
 דען (דיא אויזשוויפֿענדע בע־
 גירדען אונד נייגונגען דען

הערצענו, וויא איינען ווילדען אויוואוכו, אויוראטטען) : דאָס דוה דען עוויגען דיינען
 גאטט פֿאָן גאַנצעם הערצען אונד גאַנצער זעלע ליכוט, אום דיינער ערהאַלטונג
 וויללען : (ז) אַללע דיזע פֿערפֿלוכונגען אַבער

תרגום אונקלוס

קָדַד יי אֱלֹהֶיךָ לְתַמְּנָן : (ד) אִם־יְהִי גְלוּתְךָ בְּסִיפֵי שְׂמַיָא מִתַּמְּנָן יִכְנָשְׁנֶךָ יי
 אֱלֹהֶיךָ וּמִתַּמְּנָן יִרְבֶּרְנֶךָ : (ה) וְיִשְׁלַחְךָ יי אֱלֹהֶיךָ לְאַרְעָא דִּירִיתוּ אֲבָהֶתָהּ וְתִירְתָהּ
 וְיִזְטַב לְךָ וְיִסְגִּיגְךָ מֵאַבְהֶתָהּ : (ו) וְיַעֲרִי יי אֶת־הַרְיָת מִפְּשׁוֹת לְבָךָ נִית מִפְּשׁוֹת
 לְבָאֲדִבְרֶיךָ לְטַרְחָם יִתְּיִי אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ בְּדִיל חַיֶּיךָ : (ז) וְיִתֵּן יי
 אֱלֹהֶיךָ

באור

והנחה, הטעם שישיש הנלות ויניח להם מחרתם, חיה לא יתכן וולת שישיש א מקומם,
 כי הנלה מחרתו לא ישקוט, אף אם יהי שם בתענוגים גדולים : (ד) בקצה השמים, כנגד
 ארץ ישראל : (ה) והיטבך והרבה מאבתיך, הדבר מנאר שכל היעודים הללו לא נתקיימו
 לא היו ולא כנראו עד היום הזה, כי בימי בית שני לא היתה הנאולה שלימה כידוע, אבל כל
 הפרשה הזאת הנשמה לעתיד במהרה בימינו, כמ"ס הרמב"ן ז"ל : (ו) ושל ה' אלהיך אה
 לבבך, כל דבר יתר הוצא מן השעור הראוי אל התכלית וראוי להסירו ולהשליכו יקרא
 ערלה, והסרתו יקרא מילה : והנה ערלת הלג כנו למחשבות הנלי שא, ומזקות דברו
 מותר, והתעשים את השכל ומונעים אותו מדעת טוב ורע, והסרתם יקרא מילת הלג :
 אמר כאשר תשדל לבוש אל ה' אלהיך, גם הוא יעור אותך ויכין את לבבך אל אהבתו
 באופן שתכיר טובו וקסדו ולו תאהבו בהכרח, וזה יעשה למען יהיו לך חיי עד : וסגבין כח
 אהמו

אֱלֹהֶיךָ אֵת כָּל־הָאֱלֹהֹת הָאֱלֹהִים
 עַל־אֵיבֶיךָ וְעַל־שִׁנְאֶיךָ אֲשֶׁר
 רָדְפוּךָ: וְיָאֲתָה תְּשׁוּב וְשָׁמַעַת
 בְּקוֹל יְהוָה וְעָשִׂית אֶת־כָּל־
 מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּךָ הַיּוֹם:
 ט וְהוֹתִירָךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל
 מַעֲשֵׂה יָדְךָ בְּפָרִי בְטָנְךָ וּבְפָרִי
 בְּהִמְתָּךְ וּבְפָרִי אֲדַמְתָּךְ לְטֹבָה
 כִּי יֵשׁוּב יְהוָה לְשׁוּשׁ עֲלֶיךָ
 לְטוֹב כַּאֲשֶׁר־שָׁשׂ עַל־אֲבֹתֶיךָ:
 י כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 לְשָׁמֹר מִצְוֹתָיו וְהִקְתִּיו תְּהַתּוּבָה
 בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה בֵּית־תְּשׁוּב
 אֶל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ
 וּבְכָל

וירד דער עויגע דין גאטט
 אויף דינע פיינדע אונד
 האסער לעגען, דיא דין
 פערפאלגט האבען: (פ) דוא
 וירוזט אל'ודען פארטפאהר
 רען, דער שטיממע הען
 עויגען צו געהארבען: אונד
 אללע זיינע געבאטרוע צו
 האלטען, דיא איך דיר הייטע
 געביטרהע: (ט) אונד דער
 עויגע דין גאטט וירד דיר
 אין אללעם דינען פאכ
 האבען, אן פרוכט דינען
 לייבען, דינען פיהען אונד
 דינען ערדרייכו אים גוטען
 איינען פארצוג געבען: דען
 ער וירד זיך ווידער פרייאען
 דיר וואהל צו טהון, זא וויא
 ער זיך איבער דינע פאר
 פאררען געפרייאט האט:
 (י) ווען דוא נעהמליך דער
 שטיממע רען עויגען דינען
 גאטטען געהארזאם זיין,
 אונד זיינע געבאטהע אונד
 געועטצע, דיא אין דינעם

צוכע דער לעהרע פערצייכנעט זינד, בעאבאטטען: אונד דין פאן גאנצעם הערצען

רשי

תרגום אונקלוס

וַשְׁתִּי אֶת שְׁבוֹת כְּבִי עִמּוֹן (ירמיה מ"ח)
 דַּכְּבָה וְעַל־שִׁנְאֵיךָ דַּרְדְּפוּךָ: (פ) וְאֲתָ
 תְּתוּב וְתִקְבַּל לְמִיטְרָא דִּי וְתַעֲבַד יֵת כָּל פְּקוּדוֹתֵי דִי־אֲנָא טְפַקְדֵּיךָ יִזְטָא
 דִּין: (ט) וְיִוְתַרְגֵּךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל עֲזָבֵי יָדְךָ כּוֹלְדָא דְטַעֲדָ וּכּוֹלְדָא דְכַעֲרָךְ
 זְבָאבָא דְאַרְעָךְ לְטַבָּא אַרְי יִתּוּב יְיָ לְטַחְדֵי עֲלֶךָ לְטַב פְּטָא דִי־חַדֵי עַל־
 אֲבֹתֶיךָ: (י) אַרְי תִּקְבַּל לְמִיטְרָא דִּי אֱלֹהֶיךָ לְטַטְר פְּקוּדוֹתֵי וּקְיֻמוֹתֵי דְפְתִיכִין
 בְּסֵפֶר אֲזַרְיָתָא הַדִּין אַרְי תְּתוּב דְרַחֲלָמָא דִּי אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ
 וּבְכָל

באור

שאמר הנבא לטהר מטייעין איתו, כי כאשר יוסף האדם לשקוד על דלתי הסכמה ולהשתדל
 בעשות הטוב, כן יעבד לבו מכל סיני, וכן יוסף לו אמוץ נגד תעתועי היצר, וכל המשתדל
 לאהוב

נצבים ל

תרגום אשכנזי קמה

וּבְכֹל־נַפְשֶׁךָ : ס שש יא כִּי
 הַמְצִינֶה הַזֶּה הוּא אֲשֶׁר אֲנִי
 מְצִינֶה הַיּוֹם לֹא־נִפְלֵאת הוּא
 מִמֶּךָ וְלֹא־רַחֲקָה הוּא : יב לֹא
 בַּשָּׁמַיִם הִיא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה
 לָנוּ הַשָּׁמַיְמָה וַיִּקְרָה לָנוּ
 וַיִּשְׁמַעֵנוּ אֶת־הַוַּנְעָשָׁנָה : יג וְלֹא־
 מֵעַבְרַת לַיִם הוּא לֵאמֹר מִי
 יַעֲבֹר־לָנוּ אֶרֶץ־עֵבֶר הַיָּם וַיִּקְרָה
 לָנוּ וַיִּשְׁמַעֵנוּ אֶת־הַוַּנְעָשָׁנָה :
 יד כִּי־קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדְּבָר מְאֹד
 בְּפִיךָ וּבַלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ : ס

אונד מיט גאנצער זעלע צו
 דעם עוויגען דיינעם גאטטע
 בעקעהרען ווירוס : (יא) דען
 דיוען געכאטה, דאן איך דיר
 יעצט געבע : איזט דיר ניכט
 פֿערבאָרגען, אױך ניכט
 פֿערנע : (יב) עז איזט ניכט
 אים היממעל : דאָס דוא
 עטוואַ זאָגען מאַכטעזט,
 ווער שטייגט פֿיר אונז אין דען
 היממעל הינאוּף, אים עז
 הערונטער צו האַלען אונד
 אונז בעקאָנט צו מאַכען, זאָ
 וואַללען וויר עז האַלטען :
 (יג) עז איזט אױך ניכט יענ־
 זייט דען מעערו : דאָס דוא
 עטוואַ זאָגען מאַכטעזט, ווער
 רייזט פֿיר אונז איבער דאָן
 מעער, אום זאָלכען העריבער
 צו האַלען, אונד אונז בעי־
 קאָנט צו מאַכען, זאָ וואַללען

ראה
 יד
 יג
 יב
 יא

וויר עז האַלטען : (יד) זאָנדרען דאָן וואַרט איזט דיר גאָנץ נאָהע : דוא האַזט עז אים
 מונדע אונד דען בעגרוף דאָפֿאָן אים הערצען, וויא זאָלכען צו בעאַכאָטען זייא :

תרגום אונקלוס

וּבְכֹל־נַפְשֶׁךָ : (יא) אַרִי תִפְקֹדָתָא הַדָּא
 דִּי אֲנִי טִפְקֹד־לְךָ יוֹטָא דִּין לֹא־
 טִפְרִשָׁא הִיא טַנְדָּה וְלֹא רַחֲקָא הִיא :
 (יב) לֹא בַּשָּׁמַיָא הִיא לְמִיטְר טוֹן־סְקִר
 לָנָא בַּשָּׁמַיָא וַיִּסְבָּה לָנָא וַיִּשְׁמַעֲנָנָא
 יְתָה וַנְעַבְרָנָה : (יג) וְלֹא־מֵעַבְרָא

(יא) לֹא נִפְלֵאת הוּא מִמֶּךָ לֹא מְכֻסָּה הִיא
 מִמֶּךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי יִפְלֵא אֶרֶץ יִתְכַסִּי וְתִרְד
 פְּלִאִים (אִיכָה א') וְתִרְד בְּמַטְמוֹנוֹת מְכֻסָּה
 חֲנוּסָה בְּטַמֹּן : (יב) לֹא בַּשָּׁמַיִם הִיא שָׁלֹו
 הִתָּה בַּשָּׁמַיִם הִיִּת כְּרִיד לַעֲלוֹת אַחֲרֶיהָ
 לְלַמְדָּה : (יג) כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַתּוֹרָה נִתְנָה
 לָכֵס

לְיֹטָא הִיא לְמִיטְר טוֹן יַעֲבֹר־לָנָא לְעַבְרַת יִמָּא וַיִּסְבָּה לָנָא וַיִּשְׁמַעֲנָנָא יְתָה
 וַנְעַבְרָנָה : (יג) אַרִי־קָרוֹב לְנִתְדָּה פִּתְנָטָא לְתִרְדָּא בְּפִינְךָ וּבַלְבָבְךָ לְטַעֲבָרִיהָ :

באור

לאהוב את השם סופו שיאהנט : (ט) והוחיך, יתן לך יתרון על כל העמים : (יא) נפלאות,
 מופרשת ומובדלת מן החכך, שלא תוכל לעשותה : (יב) לא בשמים היא, פירוש נפלאות, כי
 השמים הם מופלאים מנבי האדם : (יג) מעבר לים, פירוש רחוקה : (יד) בפיו ובלבבך,
 שכל המצות עיקרם הלב, ויש מהם זכר בפה לחזוק הלב ויש מעשה כדי שזכיר בפה.
 (הראש"ע)

טו ראה נתתי לפניך היום את
 החיים ואת הטוב ואת המות
 ואת הרע: טז אשר אנכי מצוה
 היום לאהבה את יהוה אלהיך
 ללכת בדרכיו ולשמר מצותיו
 וחקתיו ומשפטיו וחיית ורבית
 וברכה יהוה אלהיך בארץ
 אשר אתה בא שמה לרשתה:
 ז ואם יפנה לבך ולא תשמע

(טו) ויהי! איך לענע דיר
 יעצט לעבען אונד גליקועליג-
 קייט, טאד אונד אונגליקוע-
 לינקייט פאר: (טז) דען איך
 האבע דיר געבאטען, דען
 עוויגען דייען גאטט צו
 ליבען: אין זיינען וועגען צו
 וואנדעלן, אונד זיינע גע-
 באטרוע, געזעטצע אונד
 העפטע צו האלטען: אין
 וועלכעם פאללע דוא דיין
 לעבען ערהאלטען, אונד
 צונעהמען ווירט, אונד דער
 עוויגע דיין גאטט דיך אין
 דעם לאנדע, דארין דו
 געהוט, עז איינצונעהמען,
 זענען ווירד: (ז) ווען ויך אבער דיין הערץ אבווענדען

ונדחת

אונד

זענען ווירד: (ז) ווען ויך אבער דיין הערץ אבווענדען

תרגום אונקלוס

רש"י

(טו) תני דיי יהכית קדמך יוטא דין ית
 תני ית טבתא ית טותא ית
 בישתא: (טז) די אנא ספקיד לקך
 יוטא דין למרחם ית אלהיך לטהר
 בארצתו דתקנוהרמיה ורמיה
 פקודתי וקטוהי ודינוהי ותחי ותסגי ויברכך ית אלהיך בארעא די את
 עליל תקון למידתה: (יז) ואם יתפני לקך ולא תקבל ותטעי

לכס בכתב ובעל פה: (טו) את החיים ואת
 הטוב. זה תלוי בזה אם תעשה טוב הרי לך
 חיים ואם תעשה רע הרי לך מות והכתוב
 מפרט והולך היאך: (טז) אשר אנכי מצוה
 היום לאהבה. הרי הטוב ובו תלוי: וסיימת
 ורבית. הרי החיים: (יז) ואם יפנה לבך
 ונדחת

באור

(הראב"ע), והמעשה גרודא בלא לב הוא כגוף בלא נשמה: יאמר בכל עת ובכל מקום
 שתראה אף אם תהיה נדח בקנה השמים, תוכל לשור אל ה' אלהיך ולעשות ככל אשר נאך,
 אם תתודה בפה עונך ועון אבותיך, ותכונן את לבך לאהבה איתו ולדבקה בו כל הימים,
 והדברים האלו ברשותו ובחירתו של אדם הם כתובים, קרובים אליו מאוד: (טו) החיים,
 הידועים, והם המאשרים והנחמים, כלל כל הנרכות והטובות כלם: הטוב, הפרטי,
 כעשר וכו' ואת הגוף ומחמה וכבוד ודומיהם, ועוד ורע הפך: (טז) לאהבה את ה' וגו',
 עקר ותכלית לכל המצות כלם, ואם אין אהבת המקום אין כלום: ללכת בדרכיו, כי
 האוהב מתאוה ומשתוקק להדבק עם הנאהב, הולך אחריו להיות קרוב לו, בכל מקום שהוא
 פונה, וכן יעשה כמעשהו למשן הדמות לו בכל יכלתו: כן האוהב את השם ישתדל להדבק
 בו, ללכת בדרכיו כפי אשר הם ידועים לנו, והם דרכי החכמה וההנהגה והיושר והחסד
 והתמיכה, ומהגות בני אדם, והנכונות לבת עם ה' ועם בריותיו: והמעלה הנשגבה הזאת
 אשרי מי שזוכה אליה נקראה קרבת אלהים, אשר עליה אמר המשורר ואני קרבת אלהים
 לי טוב (תהלים ע"ג כ"ח), כי אין בטובה למעלה ממנה, ולה אנו מצפים ומיחלים לעה"ב:
 וחקתיו, אף אם לא תדע למה כתב, די לך לדעת שהם דרכי השם ב"ה: וחיית, וכו'
 תשובת

וַנִּדְחָה וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לְאֱלֹהִים
 אֲחֵרִים וְעַבַדְתָּם: מַפְסִיר יח הַגִּדְתִּי
 לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲבַד הָאֲבָדוֹן
 לֹא־תֵאָרִיכֵן יָמַי־עַל־הָאָדָמָה
 אֲשֶׁר אֲתָה עֹבֵר אֶת־דִּירְךָ
 לְבֹא־שָׂמָה לְרִשְׁתָּהּ: יט הַעֲדֵתִי
 בְּכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־
 הָאָרֶץ הַחַיִּים וְהַמּוֹת נִתְּתִי
 לַפְּנֵי־הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה וּבַחֲרַת
 בְּחַיִּים לְמַעַן תִּחַיֶּה אֶתְּהָ וְזָרַעְךָ:
 כ לֹא־תִּהְיֶה אֶרֶץ־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 לְשִׁמֶע

אונד אונגעהארזאם זיין
 ווירד: ווען דוא אויף אבוועגע
 געראטעזט, אנדרע גאטטער
 אנבעטעזט, אונד איהנען
 גאטטעזדינזטליכע עהרע ער-
 צייגזט: (יח) זא פערקינדיגע
 איך אייך הירמיט, דאס איהר
 אומקאממען: אונד ניכט
 לאנגע אין דעם לאנדע בלוי-
 בען ווערדעט, דאהין דוא
 איבער דען ירדן געהוט, אום
 זאל כעז אהינצונערהמען:
 (יט) דיממעל אונד ערדע
 רופע איך הירמיט צו צייגען
 איבער אייך אן: דאס איך
 דיר לעבען אונד טאד, פאר-
 געלעגט האבע, זעענען אונד
 פלוך: וואהלע דאז לעבען,
 דאמיט דוא אונד דינע נאך-
 קאממען ערהאלטן ווערדעט:

(כ) ליבע דען עוויגען דינען גאטט, געהארבע

תרגום אונקלוס

רשי

וְתַשְׁעִי וְתִסְגֹּר לְטַעוֹת עַמִּי
 וְתַפְלַחְנֵנּוּ: (יח) חַיִּיתִי לְכוֹן יוֹטְאָדִין
 אֲרִי מִיכָד תִּיכְרוֹן לֹא תוֹרְכוֹן יוֹטִין עַל
 אֲרַעָא דִּי אַתְּ עֹבֵר יַת יִרְדְנָא לְטַעַר
 לְתַטְּוֹן לְמִרְתָּה: (יט) אַסְהַדִּית בְּכוֹן
 יוֹטְאָדִין יַת שְׁמִיָא וְיַת אֲרַעָא חַיִּי
 וּמִוֹתָא יַחְבִּית קְדֻשָּׁךְ בְּרוֹן וְלִוְטִין
 וְתִתְרַעִי בְּחַיִּי בְּדִיל רְתַחִי אֶת וּבְנֵךְ:
 (כ) לְמִרְתָּם יַת־יְיָ אֱלֹהֶךָ לְקַבְּלָא

הרי הרע: (יח) כי אבד תאבדון. הרי
 המות: (יט) העדותי בכס את השמים ואת
 הארץ. שהם קיימים לעולם וכאשר תקרא
 אתכם הרעה יהיו עדים שאני התריתי בכס
 בכל זאת. ד"א העידותי בכס את השמים
 וגו'. אמר להו הקב"ה לישראל הסתכלו בשמים
 שבראתי לשמש אתכם שמש שנו את מדתם
 שמש לא עלה גלגל שמה מן המזרח והאיר
 לכל העולם כענין שנאמר (קהלת א') חרות
 השמש וכל השמש הסתכלו בארץ שבראתי
 לשמש אתכם שמש שנתה מדתה שמש זרעתם
 אותה ולא כמתה או שמש זרעתם חטי' והעלתה
 שעורים ומה או שנעשו לא לשכר ולא להפסד

אס זוכין אין מקבלין שכר ואס חוטאין אין מקבלין

באור

תשובת התנאי, אז תסיה: ורביח, בכל טוב: (יז) ואם יפנה לבכך, מעש ה' אלהיך,
 שלא ללכת בדרכיו: (יח) כי אבד האבדון, פירוש המות והרע, כי יאבדו הם ובניהם
 וקנינס: (יט) את השמים ואת הארץ, שהם קיימים לעולם, וכאשר תקרא אתכם
 הרעה יהיו עדים שאני התריתי בכס בכל זאת, וכן אמר על הארץ תהיה בנו לעדה: ובחרת
 בחיים, יש לך לבקור נפיים טובים ומאשרים, ופירש כי הקיים המאשרים הם לאהבה את

תרגום אשכנזי

נצבים וילך ל לא

בעה ארבע וינער שטוממע , הארבע דין אן איהן : דען היראויף בערוהט דינע ער האלטונג אונד דין לאנגען לעבען , דאס דוא אויף דעם ערדרייכע בלייבט , וועלכען דער עוונגע דינען פארפאהרע רען אברהם יצחק אונד יעקב צוגעשווארען , איהנען איין צוגעבען :

לשמע בקלו ולדבקר דבו פי הוא חייך וארד ימיד לשבת על האדמה אשר נשבע יהוה לאבתך לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם : פ לא ח וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל : ויאמר אלהים בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבוא ויהוה

לא (א) משה גינג הין : אונד הילט נאך פערנער פארגענדע רעדע אן גאנץ ישראל : (ב) ער שפראך צו איהנען , איך בין נונמער רונדערט אונד צוואנציג יאהר אלט , אונד קאן נישט מער פאר איין יארו אונד איינגעהן (איער אנפיהרער ויין) :

אויך

תרגום אונקלוס

רש"י

מקבלין פורענט לא שנו את מדתם אתם שאם זכיתם תקבלו שכר ואם טעיתם תקבלו פורענות על אחת כמה וכמה : ובפרת נחוי' חני מורה לכס שתבחרו בחלק הסיים כחדם האומ' לבנו בחר לך חלק יפה בכחלתי ומעמידו על חלק היפה ואומר לו את זה ברו' לך וע' כאמר (תהלים ט"ו) ה' מנת חלקי וכספי אתה תומך גורלי הכסת ידי על גורל הטוב לומר את זה קח לך :

לקבלא פטיטריה ולקרבא לרדתיה ארי הוא חייך ואזרכות יוסף לטוב על ארעא די קים יי לאקהתך לאברהם ליצחק וליעקב לטמן לחון :

לא (א) ואול משה ומליל ית פתגמא האלון עם בן ישראל : (ב) ואמר לחון פר מאה ועשרין שנין אנא יוסא דין לית אנא יביל עוד לטיפק ולטיעל ויי

לא (א) וילך משה לא אוכל עוד לצאת ולבוא יכול שתשש כמו תלמוד לומר לא כהתה עינו ולא כס לתה אלא מהו לא אוכל חיי רשאי שבעלה ממני רשות ונתנה ליהושע : (ב) וה' אמר אלי

באור

ה' , כמו שנארנו , ואין אושר והכלסה לנפש האדם זולת אהבת השם יתעלה : (כ) הוא חייך , לאהבה את השם , כי אהבה הוא מקור הפעל (דס ליפן) , ויתכן לבא בלשון זכר , ואם יהיה שם המקרה (דיא ליבע) , יבא בלשון נקבה : לא (א) וילך משה , התעורר לזה , כמו וילך איש מבית לוי (שמות ב' א') , וילך ויעמד (לעיל י"ז י"ג) : נתן א לבנו לנחם את ישראל על מיתתו : (ב) בן מאה ועשרים שנה , זקן ושבע ימים , ואין להקטעב על מיתתי : לא אוכל עוד לצאת ולבוא